

Bron: Financiële Dagblad, 26-9-2016 (opinieartikel)

Verschuif de belasting van arbeid naar grondstoffen Een toekomstbestendig stelsel kan bijdragen aan de transitie naar een duurzame economie Marjolein Demmers

De noodzakelijke belastingstelselherziening moet in de verkiezingsstrijd worden bediscussieerd, stond in het hoofdredactioneel commentaar (FD, 13 september). Onder andere het nieuwe boek van Leo Stevens en Arjan Lejour werd aangehaald. Hierin wordt nadrukkelijk gepleit voor fiscaal herstelbeleid. Zij doen dat vanuit een rechtvaardigheidsgedachte en richten zich vooral op de inkomsten- en vermogensbelasting. Maar daarnaast zijn er andere dringende redenen om een toekomstbestendig belastingstelsel te ontwikkelen. Slimme verschuivingen in de belastinggrondslag dragen namelijk ook bij aan ons concurrentievermogen, onze innovatiekracht én de werkgelegenheid. Ook kan het een antwoord geven op maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering.

Het huidige belastingstelsel is ingesteld op de economie van gisteren: de belasting op arbeid is te hoog en die op grondstofgebruik te laag. Wie kijkt naar de toekomst ziet een duurzame economie waar grondstoffen circulair worden ingezet en fossiel energiegebruik en vervuiling sterkt teruggedrongen worden. Om daar te komen is een transitie nodig. Elke zichzelf respecterende financiële instelling heeft deze noodzaak bevestigd.

Zo pleit de Nederlandsche Bank in een dit jaar verschenen rapport voor een radicale transitie van het energiesysteem. En BlackRock, de grootste vermogensbeheerder ter wereld, concludeerde dat beleggers niet meer om klimaatverandering heen kunnen. Het breed gedragen klimaatakkoord van Parijs is een bevestiging van deze wereldwijde beweging naar een duurzame economie.

Een toekomstbestendig belastingstelsel kan bijdragen aan deze transitie.

Overmatig gebruik van grondstoffen en fossiele energie zorgt voor de huidige klimaatcrisis, afhankelijkheid van andere landen voor essentiële materialen en een ongezonde leefomgeving. Het belastingstelsel kan helpen deze problemen het hoofd te bieden en tegelijkertijd innovatie en werkgelegenheid aanjagen. Een belastingverschuiving waarbij de arbeidslasten omlaag gaan en de belastingdruk op grondstoffen toeneemt jaagt de duurzame economie aan. Deze verschuiving is op verschillende manieren in te vullen. Het is daarbij zaak om een zodanige grondslag te kiezen dat er positieve en duurzame economische effecten ontstaan terwijl er stabiele inkomsten worden gegenereerd. De sleutel hiervoor ligt bij de verhoging van de belasting op consumptie en kapitaal, die een gelijktijdige verlichting van de belasting op arbeid compenseert. Door consequenter belasting te heffen vanuit het principe de vervuiler betaalt ontstaat een stimulans voor slimme businessmodellen, die op basis van nieuwe technologie de vermindering van grondstofverlies en energieverpilling koppelen aan winstgevende verdienmodellen. De lage arbeidslasten en het stimuleren van reparatie- en onderhoudsdiensten creëren daarbij alle ruimte voor nieuwe werkgelegenheid.

Het draagvlak voor deze belastingverschuiving van arbeid naar grondstoffen is enorm. Zo kwam het Planbureau voor de Leefomgeving deze zomer met een rapport waarin het pleit voor verschuiving van de belastingdruk van arbeid naar consumptie. En het kabinet zelf noemt in het vorige week gepresenteerde rijksbrede programma Circulaire Economie fiscale hervormingen nadrukkelijk als aanjager voor de circulaire economie. In 2015 presenteerden vier grote accountantsbureaus samen met The Ex¹tax Project een plan, waarin ze deze belastingverschuiving praktisch invullen op een wijze waarbij de overheidsinkomsten gelijk blijven. Zo¹n belastingverschuiving doorvoeren zal een hele klus worden. Maar zoals Leo Stevens en Arjan Lejour in hun boek aangeven: het kan stap voor stap.

Er zal nog veel moeten worden gedebatteerd over de precieze invulling van een toekomstbestendig belastingstelsel. Richting de verkiezingen zal het een belangrijk thema worden. Het kan niet anders dan dat herziening van het belastingstelsel een prominente plek krijgt in het nieuwe regeerakkoord. Bovengenoemde voorstellen vormen het logische uitgangspunt daarvoor. Alleen zo krijgt de Nederlandse economie de stimulans die zo nodig is in deze tijd, en brengen we een innovatieve, duurzame en inclusieve samenleving dichterbij.

Marjolein Demmers, directeur De Groene Zaak